

NGÀY 9 THÁNG BA NĂM 1945

Sau khi quân đội Đồng-minh thành công trong việc đổ bộ lên Normandie (Pháp) vào tháng 6 năm 1944 và Tướng Douglas MacArthur đổ bộ lên Philippines vào tháng Mười năm 1944, chính phủ Nhật lo ngại có thể có một cuộc đổ bộ lên Đông-Dương. Tin tức tình báo Nhật cho biết nhóm France Libre của De Gaulle đang chuẩn bị để tái chiếm Đông-Dương. Trong trường hợp này, chính quyền Decoux có thể trở thành một chương ngại trong việc hợp tác Nhật kiểm soát Đông-Dương.

Sự nghi ngờ càng trở nên chắc chắn nhất là sau khi máy bay Hoa-Kỳ tàn phá hải cảng Sài-Gòn, phá hủy tàu Nhật và làm hư hại nhiều chiến thuyền khác của Nhật tháng Giêng năm 1945.

Ngày 1 tháng Hai năm 1945, chính phủ Nhật ra lệnh dứt khoát chiếm Đông-Dương, với ngày giờ và chiến thuật ấn định sau.

Đầu tháng Ba năm 1945, số quân Nhật ở Việt-Nam tăng lên khoảng 55,000 người. Ngày 9 tháng Năm năm 1945, chính phủ Pháp ở Việt-Nam bị quân đội Nhật đảo chính. Trên toàn cõi Đông-Dương, người Pháp phải trao trả mọi quyền hành cho chính quyền Việt-Nam. Khoảng hơn hai ngàn viên chức và quân nhân Pháp bị giết hoặc mất tích vì cuộc đảo chính. Khoảng 15,000 binh lính của quân đội Đông-Dương bị Nhật tước đoạt khí giới và giam cầm.

Ngày 11 tháng Ba năm 1945, Vua Bảo-Đại ký bản chiếu tuyên ngôn thu hồi độc lập cho nước Việt-Nam và hủy bỏ sự bảo hộ của Pháp; đồng thời, dưới áp lực của Nhật, phải hứa hẹn tham dự vào “Khởi Đại-Đông-Á Thịnh Vượng” của Nhật.

Bản chiếu tuyên ngôn ấy như sau:

“Xét tình hình thế giới và tình hình riêng của Á-đông, chính phủ Việt-Nam tuyên bố chính thức rằng, bắt đầu từ ngày hôm nay hiệp ước bảo hộ ký với nước Pháp đã được hủy bỏ, và nước Việt-Nam được quyền thu hồi độc lập. Nước Việt-Nam sẽ tự sức dùng những phương tiện riêng, để phát triển cho xứng đáng với địa vị một quốc gia độc lập, và sẽ theo đường lối trong bản tuyên ngôn chung của Đông-Nam-Á, và gia nhập vào trật tự chung của Đại-Đông-Á.

“Chính phủ Việt-Nam tin tưởng ở Nhật-bản và cương quyết hợp tác với nước Nhật để đạt mục đích trên.

“Khâm thủ

Huế, ngày 27 tháng Giêng, Bảo-Đại năm thứ 20 (tức ngày 11 tháng Ba năm 1945).”

Trích dẫn từ:

Lịch sử Việt-Nam từ thuộc Pháp đến độc lập (1858 – 1945), Ngô Thị Quý Linh, 2002